

Projev prezidenta republiky při slavnostním shromáždění v Národním muzeu

27.5.2022 - Miloš Zeman | Správa Pražského hradu

Vážená a milá paní prezidentko Slovenské republiky, vážení členové vlády, vážený pane kardinále, dámy a pánové,

Vážená a milá paní prezidentko Slovenské republiky, vážení členové vlády, vážený pane kardinále, dámy a pánové,

děkuji za pozvání na dnešní vzpomínkovou akci. Velkým událostem v našich dějinách hrozí jedno nebezpečí, že budou zahaleny vlnou frází a patosu, že se vyhneme bolestivým vzpomínkám. Dovolte mi proto, abych se ve svém stručném projevu vydal proti proudu.

Začnu otázkou, kterou si položila odbojová skupina Jindra, která v depeši do Londýna položila onu bolestivou otázku, zda atentát na Heydricha je hoden množství obětí našich občanů. A tatáž skupina vyzvala, aby se atentát soustředil na Emanuela Moravce. Bez nároku na vševědoucnost bych se chtěl pokusit odpovědět na tuto otázku. Stálo to za to. Stálo to za to z několika důvodů.

Zaprvé, Heydrich přišel do Prahy a ve svém prvním projevu konstatoval, že Češi v tomto prostoru koneckonců nemají co dělat. Našemu národu hrozilo buď vyhubení nebo evakuace, což je ovšem v některých případech jedno a totéž, s ponecháním úzké vrstvy kolaborantů, kteří mimochodem byli predestinováni jako dozorcí koncentračních táborů. Kromě toho atentát na Emanuela Moravce by vedl jenom k nahrazení jednoho kolaboranta druhým. Zde bych chtěl připomenout osmisetstránkovou práci Jiřího Padevěta Kronika protektorátu, která den za dnem popisuje aktivity českých fašistů, a to je také věc, na kterou někteří z nás chtějí zapomenout. Moravec byl snadno nahraditelný, Heydrich nahraditelný nebyl.

Vyznávám teorii, kterou jsem mnohokrát připomínal, teorii britského historika Arnolda Toynbeeho o významu osobností v dějinách. Nebyl to Göring, nebyl to ani Goebbels, ale byl to právě Reinhard Heydrich, který byl fakticky druhým mužem po Adolfu Hitlerovi. Fakticky, nikoli funkčně. Byl to koneckonců šéf tajné policie a autor, vedle Adolfa Eichmanna, konečného řešení židovské otázky. Atentát na Heydricha nebyl jenom, ani především událostí našich národních dějin. Tento atentát byl klíčovou událostí evropských a celosvětových dějin, protože odstranění zloducha nacismu a potenciálního Hitlerova nástupce mohlo zamezit prodloužení 2. světové války a daleko větším obětem, než k nimž, při všech úctách k obětem českým, mohlo dojít.

A zcela závěrem mně dovoluji ještě jednu poznámku. Nemůžeme zapomenout na tisícíhlavá shromáždění v českých městech odsuzující atentát na Heydricha, nemůžeme zapomenout na vystoupení českých umělců v Národním divadle přísahajících věrnost Říši, ale nemůžeme také zapomenout na to, že spouštěčem perzekucí, k nimž by ovšem došlo tak jako tak, byl parašutista Karel Čurda, člověk, u něž, vzhledem k jeho minulosti, bychom mohli předpokládat charakter a sílu vůle. Nestalo se tak a tento udavač zesílil perzekuce. A možná, že v kryptě kostela v Resslově by nedošlo k poslední bitvě našich parašutistů, ale to všechno už jsou jenom spekulace.

Moje odpověď na nesmírně bolestnou otázku je tedy velmi prostá, byť velmi smutná.

Stálo to za to.

<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/vybrane-projevy-a-rozhovory/projev-prezidenta-republiky-pri-slavnostnim-shromazdeni-v-narodnim-muzeu-16443>